

Bestemmingsplan Woltjer te Uithuizermeeden te Uithuizermeeden (gemeente Eemsmond)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Administratieve gegevens

provincie:	Groningen
gemeente:	Eemsmond
plaats:	Uithuizermeeden
toponiem:	Torenstraat Oost en Torenstraat Zuid
bevoegd gezag:	gemeente Eemsmond
opdrachtgever:	gemeente Eemsmond
centrum coördinaat:	242957 - 603375
kaartblad:	3G
onderzoeksmeldingsnummer:	59432
beheer documentatie	Libau, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, gemeente Eemsmond en E-depot
uitvoerder:	Libau
auteur	M. van Geffen MA
autorisatie	drs. J. Molema
telefoon:	050-3126545
fax:	050-3123362
e-mail:	info@libau.nl

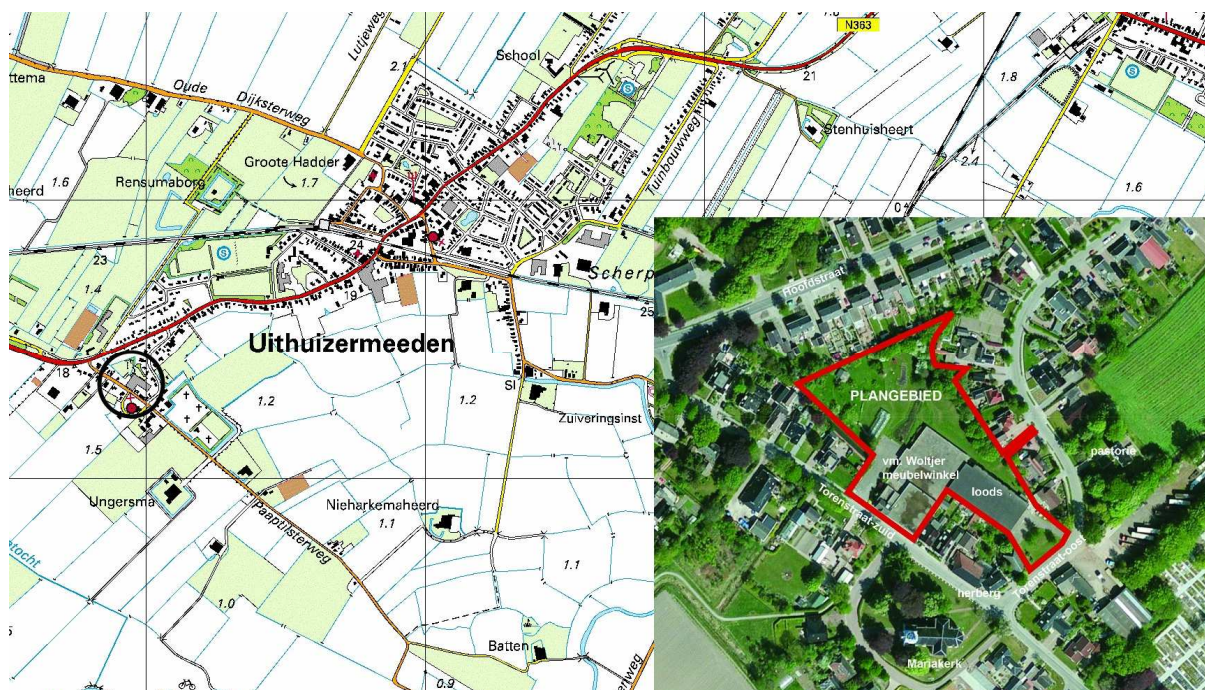

Bestemmingsplan Woltjer te Uithuizermeeden

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Planvoornemen

In opdracht van de gemeente Eemsmond, vertegenwoordigd door mevr. R. Uilenberg, is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie van de voormalige Woltjer meubelwinkel en bijbehorende loods aan de Torenstraat Oost en Torenstraat Zuid in Uithuizermeeden (zie figuur 1). Het planvoornemen behelst de sloop van de voormalige meubelwinkel, de nieuwbouw van twee woningen op de locatie van de voormalige meubelwinkel, het handhaven van het bestaande groene binnengebied en de bouw van een bedrijfswoning tussen de loods en Torenstraat Oost. Het gebied waar de ingrepen gaan plaatsvinden wordt in dit bureauonderzoek verder aangeduid als plangebied.

Figuur 1: De locatie van het plangebied is globaal aangegeven met een zwarte cirkel (Topografische Atlas Groningen). In de inzet een recente luchtfoto met daarop in rood het plangebied (www.bing.com/maps).

Informatie

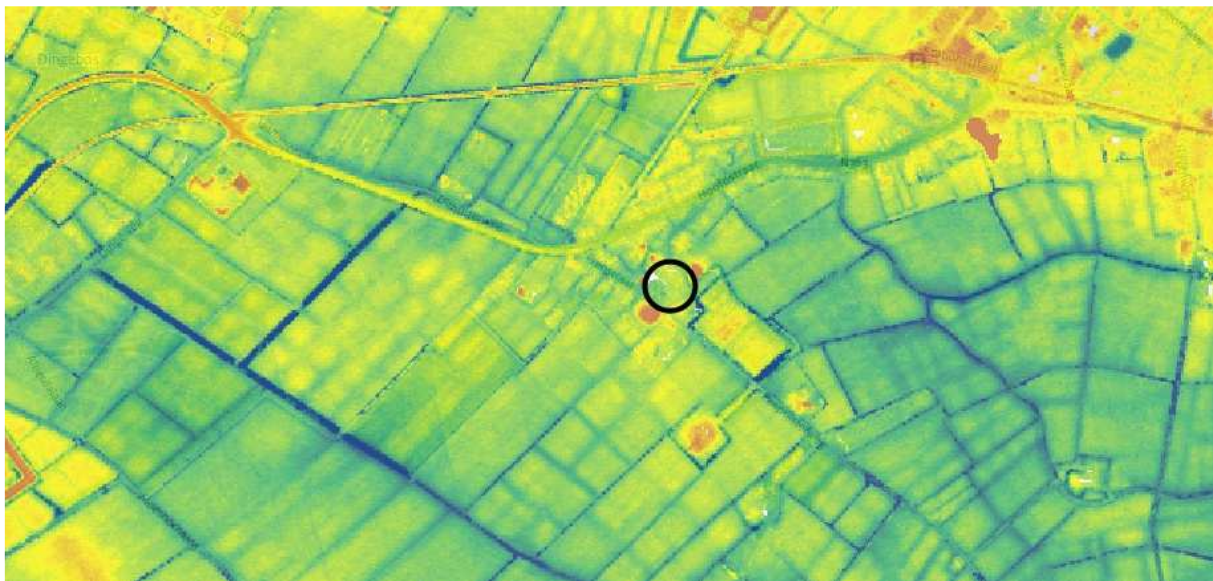
Uithuizermeeden ontstond in de late middeleeuwen vanuit het dorp Uithuizen. Voordat de nederzetting ontstond was het gebied rondom het huidige Uithuizermeeden in gebruik als gras- en hooiland (meeden). Historisch gezien bevat Uithuizermeeden twee kernen, namelijk een middeleeuwse kern in het westen bij de N.H. kerk en een postmiddeleeuwse kern in het oosten. Het plangebied ligt in de westelijke kern.

De fysisch geografische kaart van de provincie Groningen geeft het plangebied weer als zijnde bebouwd (zie bijlage Fysisch geografische kaart). Afgaande op de kartering van het omliggende gebied ligt het plangebied waarschijnlijk op de overgang van een kwelderwal code Mw1 naar een kwelderflank (code Mv8). De geomorfologische kaart laat een vergelijkbaar beeld zien. Ook op deze kaart is het plangebied zelf weergegeven als bebouwd. Afgaande op de kartering van het omliggende gebied ligt het plangebied volgens de geomorfologische kaart op de overgang van een kwelderwal (code 3K31) naar een vlakte van getijafzettingen (code 2M35; zie bijlage Geomorfologische kaart). De bodemkaart geeft aan dat het plangebied op een kalkarme poldervaaggrond met lichte zavel ligt (code Mn15C; zie bijlage Bodemkaart).

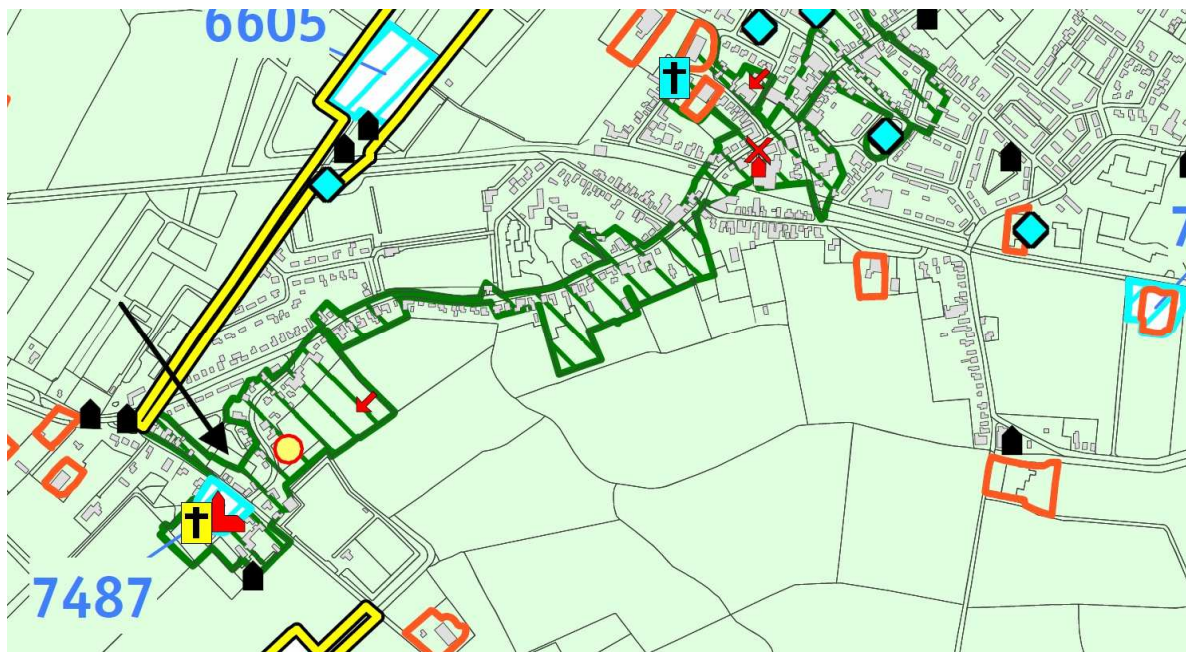
Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is te zien dat er relatieve hoogte verschillen aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Vooral de ten zuidzuidwesten van het plangebied gelegen kerkwiede is duidelijk herkenbaar (zie figuur 2). Evenals de ten noordoosten gelegen pastorie.

Het plangebied is niet op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) geregistreerd als archeologisch terrein, noch zijn van het terrein archeologische vondsten bekend (geen registraties van vondsten in de archeologische database ARCHIS; zie bijlage Kaart archeologie). In de omgeving van het plangebied zijn wel een aantal AMK-terreinen geregistreerd. Deze terreinen betreffen de kerkwierde van Uithuizermeeden (AMK-nummer 7487), drie borgterreinen (AMK-nummers 6605, 6606 en 7470) en twee huiswierden (AMK-nummers 5181 en 5182).

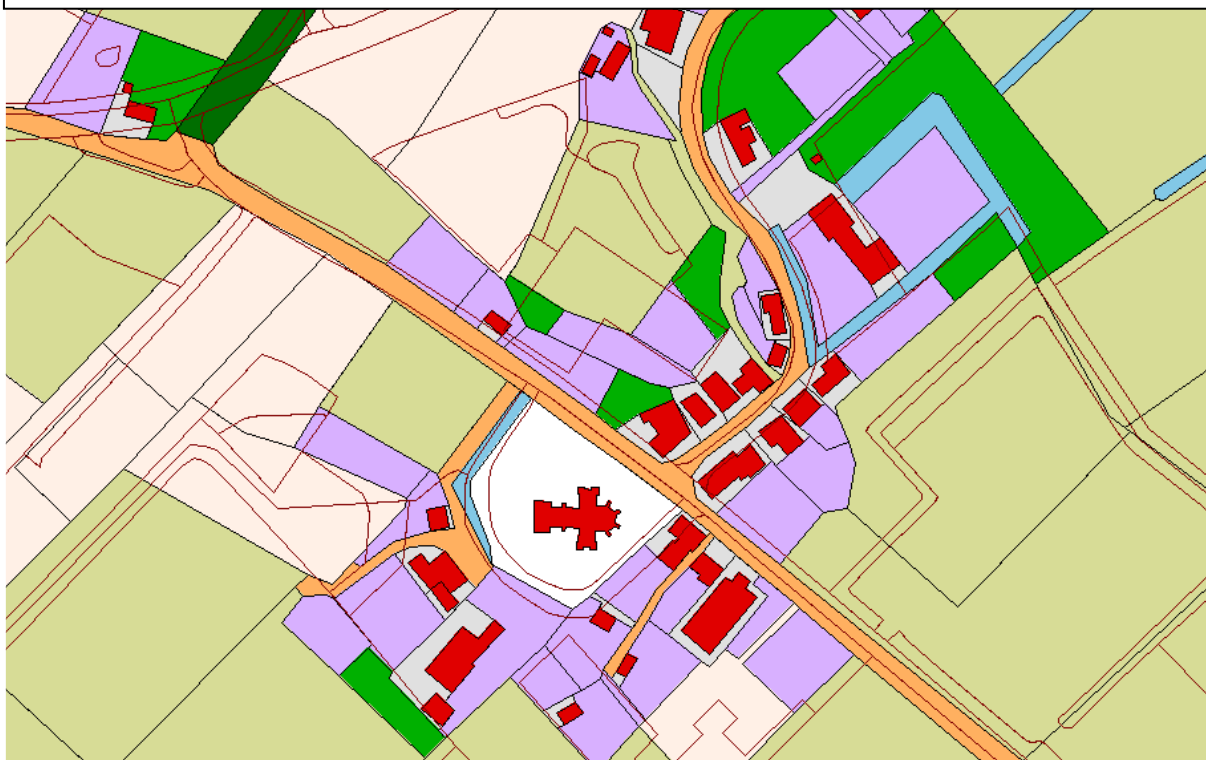
Op de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Eemsmond is te zien dat een deel van het plangebied binnen de historische kern van Uithuizermeeden ligt. Het overig deel van het plangebied heeft volgens deze kaart een lage archeologische verwachting (RAAP, 2008). De delen van het plangebied waar men in de toekomst woningen wil bouwen vallen binnen de historische kern. Op de kadastrale minuut uit 1828 is zichtbaar dat ter plaatse van de geplande woningen een tuin lag en bebouwing aanwezig was (zie figuur 4). Tevens is te zien dat ten noordoosten van het plangebied de middeleeuwse pastorie is gesitueerd. Deze ligt binnen een omgracht terrein. De middeleeuwse pastorie is afgebroken, maar het terrein is nog steeds aanwezig en duidelijk hoog gelegen. Op de minuut uit 1828 is ook de in oorsprong 13de-eeuwse kerk afgebeeld; het dan nog aanwezige westwerk is duidelijk op de minuut zichtbaar.

Figuur 2: Hoogteverschillen in en rondom het plangebied (www.ahn.nl). Het plangebied is aangegeven met een zwarte cirkel. Kerkheuvel en pastorieterrein tekenen zich duidelijk als verhoogingen af.

Figuur 3: Uitsnede van de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Eemmond (RAAP, 2008). De legenda is opgenomen in de bijlagen.

Figuur 4: Uitsnede van de kadastrale minuut (gemeente Uithuizermeeden sectie G blad 1 1828; via hisgis.nl) met in roodbruin de huidige topografie.

Overweging en advies

Het plangebied ligt in de middeleeuwse kern van Uithuizermeeden en ligt ingeklemd tussen de in oorsprong 13de-eeuwse kerk en de middeleeuwse pastorie. Het grootste deel van het plangebied kent een lage archeologische verwachting. Het deel waar men woningen wil bouwen valt binnen de historische kern van Uithuizermeeden.

Het deel van het plangebied dat op de archeologische beleidsadvieskaart van de gemeente Eemmond is weer gegeven als historische kern dient daarom met een dubbelbestemming (WR-a3) in het bestemmingsplan te

worden opgenomen. Deze dubbelbestemming kent een vrijstellingsoppervlakte tot 100 m² en een vrijstellingdiepte tot 40 cm –Mv. Dit betekent dat er geen archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is indien de werkzaamheden beperkt blijven tot 100 m² en 40 cm –Mv.

Op basis van het onderhavige bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat slechts in een deel van het plangebied eventueel archeologische vervolgonderzoek aan de orde zal zijn, namelijk ter plaatse van de geplande locaties van de woningen. De daadwerkelijke noodzaak voor onderzoek is afhankelijk van de omvang en de diepte van de bodemingrepen. Het uitgraven van een bouwput of de aanleg van een kelder, groter dan 100 m² zullen leiden tot archeologisch onderzoek. Noodzaak en wijze en omvang van onderzoek dient door het bevoegd gezag te worden bepaald op basis van een concreet bouwplan.

Voor de rest van het plangebied geldt dat de voorgenomen werkzaamheden zonder archeologisch voorbehoud kunnen worden uitgevoerd. Tevens houdt dit in dat voor dit deel van het plangebied geen archeologische dubbelbestemming hoeft te worden opgenomen in het bestemmingsplan (conform de beleidskaart van de gemeente Eemsmond). Mochten bij bodemingrepen in dit gebied onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen, dan geldt krachtens de Monumentenwet een meldingsplicht. Vondsten dienen zo spoedig mogelijk te worden gemeld bij de gemeente Eemsmond en Libau.

Bijlagen:

- Fysisch geografische kaart;
- Geomorfologische kaart;
- Bodemkaart;
- Kaart archeologie;
- Legenda archeologische beleidsadvieskaart gemeente Eemsmond.

Geraadpleegde literatuur, bronnen en kaarten

Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl).

Archeologische Monumentenkaart.

Archis, archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Brood, P., A.H. Huussen & J. van der Kooi (red.), 1999. *Nieuwe Groninger Encyclopedie*. REGIO-Projekt Uitgevers, Groningen.

Cultuurhistorische Waardenkaart Groningen. Provincie Groningen 2004.

Luchtfoto's: Bing maps; Google Earth/Maps.

Minuutplans uit het begin van de negentiende eeuw (www.watwaswaar.nl; www.hisgis.nl).

RAAP, 2008. *Regio Noord-Groningen. Archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart gemeente Eemshaven*. RAAP-rapport 1732.

Schroor, M & J. Meijering, 2007. *Golden Raand, Landschappen van Groningen*. In Boekvorm Uitgevers, Assen.

Snijders, F.L., 1985. *Fysische geografie in de provincie Groningen*. Milieu- en landschapsonderzoek Provinciaal Planologische Dienst. Groningen.

Stiboka, 1985. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1: 50.000*. Stiboka, Wageningen (Toelichting gepubliceerd in 1986; kaartopname door A.E. Clingeberg et al.).

Archeologische periodes

paleolithicum

paleolithicum vroeg
paleolithicum midden
paleolithicum laat
 paleolithicum laat A
 paleolithicum laat B

tot 8800 v.Chr.

tot 300000 C14
300000 - 35000 C14
35000 C14 - 8800 v.Chr.
35000 - 18000 C14
18000 C14 - 8800 v.Chr.

mesolithicum

mesolithicum vroeg
mesolithicum midden
mesolithicum laat

8800 - 4900 v.Chr.

8800 - 7100 v.Chr.
7100 - 6450 v.Chr.
6450 - 4900 v.Chr.

neolithicum

neolithicum vroeg
 neolithicum vroeg A
 neolithicum vroeg B
neolithicum midden
 neolithicum midden A
 neolithicum midden B
neolithicum laat
 neolithicum laat A
 neolithicum laat B

5300 - 2000 v.Chr.

5300 - 4200 v.Chr.
5300 - 4900 v.Chr.
4900 - 4200 v.Chr.
4200 - 2850 v.Chr.
4200 - 3400 v.Chr.
3400 - 2850 v.Chr.
2850 - 2000 v.Chr.
2850 - 2450 v.Chr.
2450 - 2000 v.Chr.

bronstijd

bronstijd vroeg
bronstijd midden
 bronstijd midden A
 bronstijd midden B
bronstijd laat

2000 - 800 v.Chr.

2000 - 1800 v.Chr.
1800 - 1100 v.Chr.
1800 - 1500 v.Chr.
1500 - 1100 v.Chr.
1100 - 800 v.Chr.

ijzertijd

ijzertijd vroeg
ijzertijd midden
ijzertijd laat

800 - 12 v.Chr.

800 - 500 v.Chr.
500 - 250 v.Chr.
250 - 12 v.Chr.

Romeinse tijd

Romeinse tijd vroeg
 Romeinse tijd vroeg A
 Romeinse tijd vroeg B
Romeinse tijd midden
 Romeinse tijd midden A
 Romeinse tijd midden B
Romeinse tijd laat
 Romeinse tijd laat A
 Romeinse tijd laat B

12 v.Chr. - 450 n.Chr.

12 v.Chr. - 70 n.Chr.
12 v.Chr. - 25 n.Chr.
25 - 70 n.Chr.
70 - 270 n.Chr.
70 - 150 n.Chr.
150 - 270 n.Chr.
270 - 450 n.Chr.
270 - 350 n.Chr.
350 - 450 n.Chr.

middeleeuwen

middeleeuwen vroeg
 middeleeuwen vroeg A
 middeleeuwen vroeg B
 middeleeuwen vroeg C
 middeleeuwen vroeg D
middeleeuwen laat
 middeleeuwen laat A
 middeleeuwen laat B

450 - 1500 n.Chr.

450 - 1050 n.Chr.
450 - 525 n.Chr.
525 - 725 n.Chr.
725 - 900 n.Chr.
900 - 1050 n.Chr.
1050 - 1500 n.Chr.
1050 - 1250 n.Chr.
1250 - 1500 n.Chr.

nieuwe tijd

nieuwe tijd A
nieuwe tijd B
nieuwe tijd C

1500 - heden

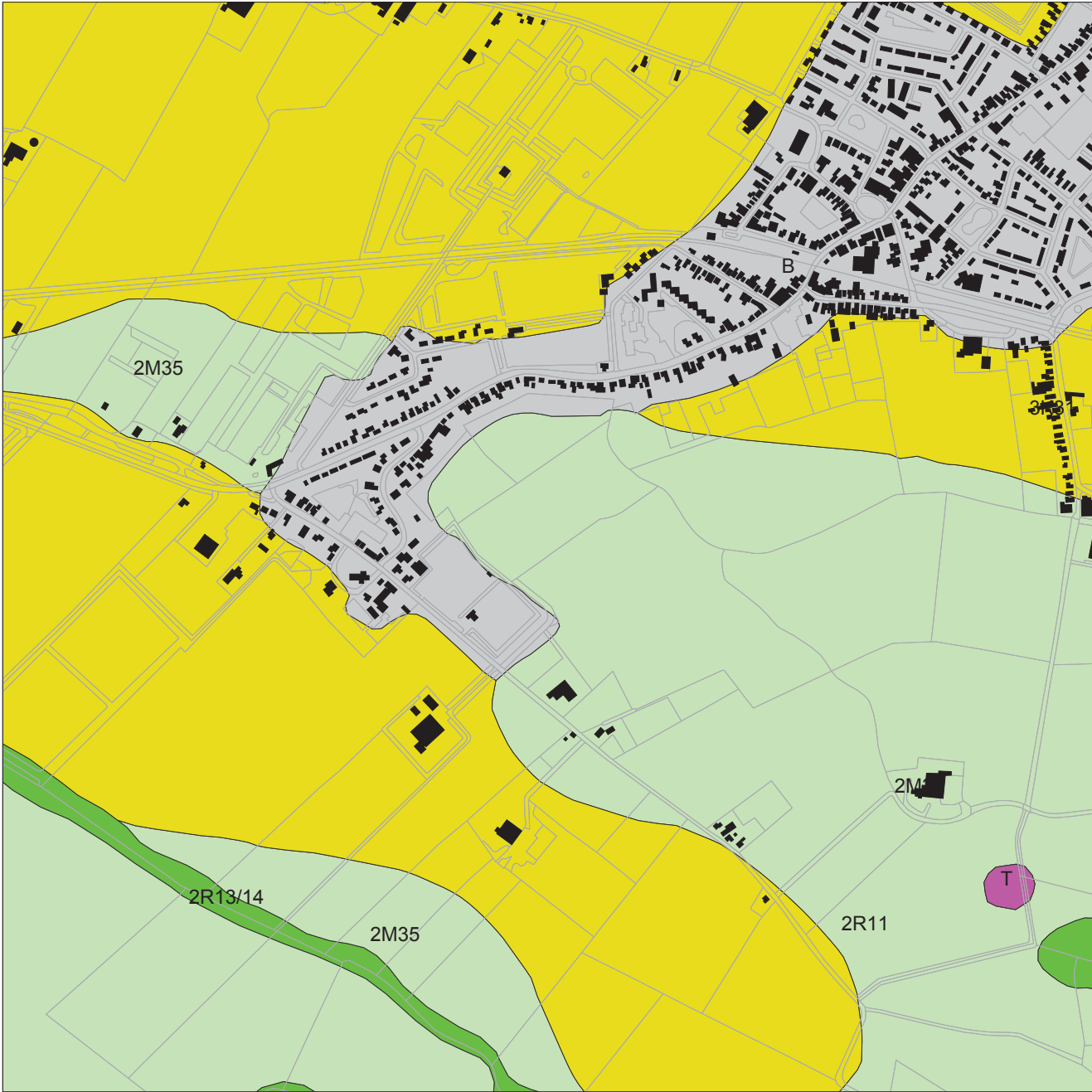
1500 - 1650 n.Chr.
1650 - 1850 n.Chr.
1850 - heden

Fysisch geografische kaart

244378 / 604358

242276 / 602255

Legenda

- HUIZEN
- PLAATSNAMEN
- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)
 - Wanden
 - Hoge heuvels en ruggen
 - Terpen
 - Hoge duinen
 - Plateaus
 - Terrassen
 - Plateau-achtige vormen
 - Waaivormige glooiingen
 - Niet-waaivormige glooiingen
 - Lage ruggen en heuvels
 - Welvingen
 - Vlakten
 - Laagten
 - Ondiepe dalen
 - Matig diepe dalen
 - Diepe dalen
 - Water
 - Bebouwing
 - Overig (Dijken etc)
- PROVINCIES

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

244378 / 604358

242276 / 602255

Legenda

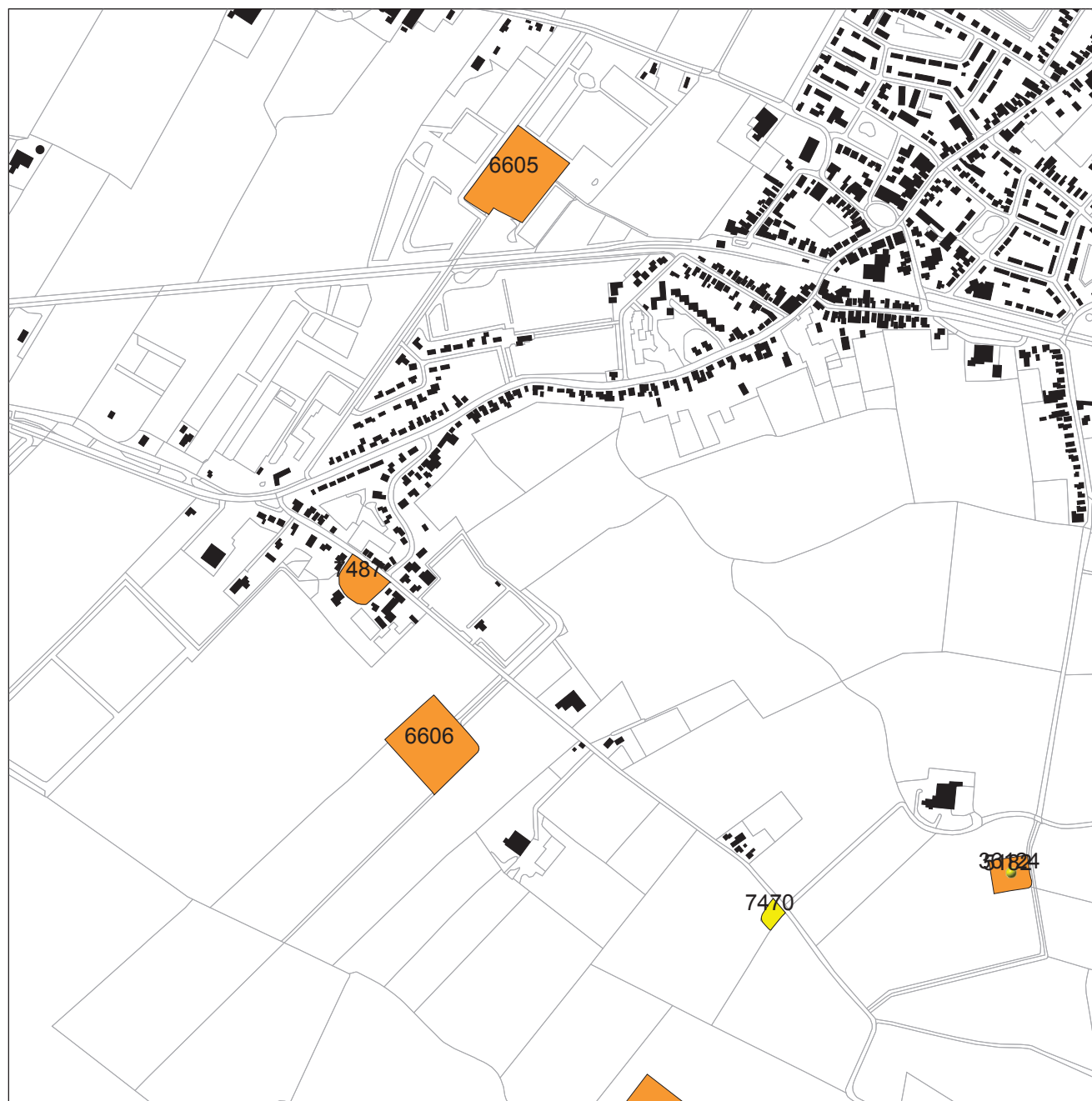
- HUIZEN
- PLAATSNAMEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PROVINCIES
- BODEM ((c)Alterra)**
 - Associaties
 - Brikgronden
 - Bebouwing
 - Dijk, bovenlandstrook
 - Dikke eerdgronden
 - Fluviatiele afz ouder pleistoceen
 - Groeve, gegraven, mijnstort
 - Kalksteenverweringsgronden
 - Oude rivierkleigronden
 - Overige oude kleigronden
 - Ondiepe keileemgronden
 - Leemgronden
 - Zeekleigronden
 - Mariene afz ouder pleistoceen
 - Niet-gerijpte minerale gronden
 - Oude bewoningsplaatsen
 - Rivierkleigronden
 - Kalkh lutumarme gronden
 - Veengronden
 - Moerige gronden
 - Water, moeras
 - Podzolgronden
 - Kalkloze zandgronden

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

244378 / 604358

242276 / 602255

Legenda

● WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

HUIZEN

PLAATSNAMEN

TOP10 ((c)TDN)

PROVINCIES

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

legenda Archeologische beleidsadvieskaart gemeente Eemsmond (RAAP, 2008)

vindplaatsen/terreinen

- ARCHIS-waarneming
- 238644 ARCHIS-waarnemingsnummer
- pastorie
- begrenzing Rijksbeschermd AMK-terrein
- begrenzing geregistreerd AMK-terrein
- 5066 monumentnummer
- RAAP-vindplaats
- R12 RAAP-vindplaatscode
- begrenzing wierden op basis van bodemkaart en/of Clingeborg
- historische kernen
- borgterrein
- boerderijplaats

vindplaatsen van de kadastrale minuut

- mogelijke vijver/viskenij
- kerk
- kerktoeren
- kosterie
- diaconie
- overige gebouwen
- molen
- opvallend perceel

overig

- hoge verwachting
- lage verwachting
- hoge verwachting steentijd binnen 3 meter - Mv
- reeds onderzocht gebied groter dan 1 hectare: geen archeologische waarden geconstateerd
- moderne woonwijken en industrieën
- gemeentegrens
- grens plangebied

advies

- onderzoek bij ingrepen groter dan 15 m² binnen onderzoeksbuffer
- onderzoek bij ingrepen groter dan 15 m² binnen onderzoeksbuffer
- bij ingrepen vergunning aanvragen bij minister OC&W (RACM)
- onderzoek bij ingrepen groter dan 15 m²
- onderzoek bij ingrepen groter dan 15 m² binnen onderzoeksbuffer
- streven naar behoud
- onderzoek bij ingrepen groter dan 100 m²
- onderzoek bij ingrepen groter dan 15 m²
- onderzoek bij ingrepen groter dan 15 m²

dubbelbestemming

- WR-a2
- WR-a2
- WR-a1
- WR-a2
- WR-a2
- WR-a2
- WR-a3
- WR-a2
- WR-a2

- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt
- cultuurhistorisch waardevol: aandachtspunt

-
-
-
-
-
-
-
-

- onderzoek bij ingrepen groter dan 200 m²
- geen onderzoek
- onderzoek bij ingrepen groter dan 200 m²
- geen onderzoek
- geen onderzoek

- WR-a4
-
- WR-a4
-
-